

[Návštěva mikrobiologických laboratoří a konzervátorských pracovišť na Slovensku a v Polsku](#) [1]

Autor:

- [NEORALOVÁ, Jitka](#) [2], [ZEMBJAKOVÁ, Rebeka](#) [3]

Číslo:

- [2023, ročník 32, číslo 1](#) [4]

Rubrika:

- [Trendy v knihovnách](#) [5]

Klíčová slova:

- [oborové vzdělávání](#) [6], [ochrana knihovního fondu](#) [7], [Polsko](#) [8], [Slovensko](#) [9]

Národní knihovna ČR získala na období 2021–2027 akreditaci Erasmus+ v oblasti vzdělávání dospělých. Cílem projektu je zlepšování znalostí zaměstnanců Národní knihovny ČR v oblasti online vzdělávání, zlepšování jejich jazykových znalostí a rozvoj inovačního vzdělávání v oblasti knihovnictví.

Oblast péče o knihovní fondy je náročná v rozmanitosti faktorů, které ohrožují fyzický stav uchovávaných dokumentů, možností a rozsahu preventivní péče a monitoringu a přímých konzervačních zásahů. Laboratoře Národní knihovny ČR poskytují [metodickou pomoc pro další knihovny nejen v ČR](#) [10] a ve spolupráci s dalšími odděleními pořádají workshopy a semináře pro odbornou veřejnost na téma péče, preventivní konzervace a ambulantní zásahy na knihovních dokumentech. V druhé polovině roku 2022 pracovnice [Oddělení vývoje a výzkumných laboratoří Národní knihovny ČR](#) [11] Jitka Neoralová a Rebeka Zembjaková využily možnost formou stínování na jiných pracovištích ve světě získat informace o pořádání vzdělávacích akcí v zahraničních institucích zabývajících se obdobnou tematikou. Cílem návštěvy zahraničních organizací bylo zlepšení organizačních dovedností při pořádání vzdělávacích akcí pro dospělé, rozvoj prezentačních dovedností a v neposlední řadě rozvoj jazykových dovedností.

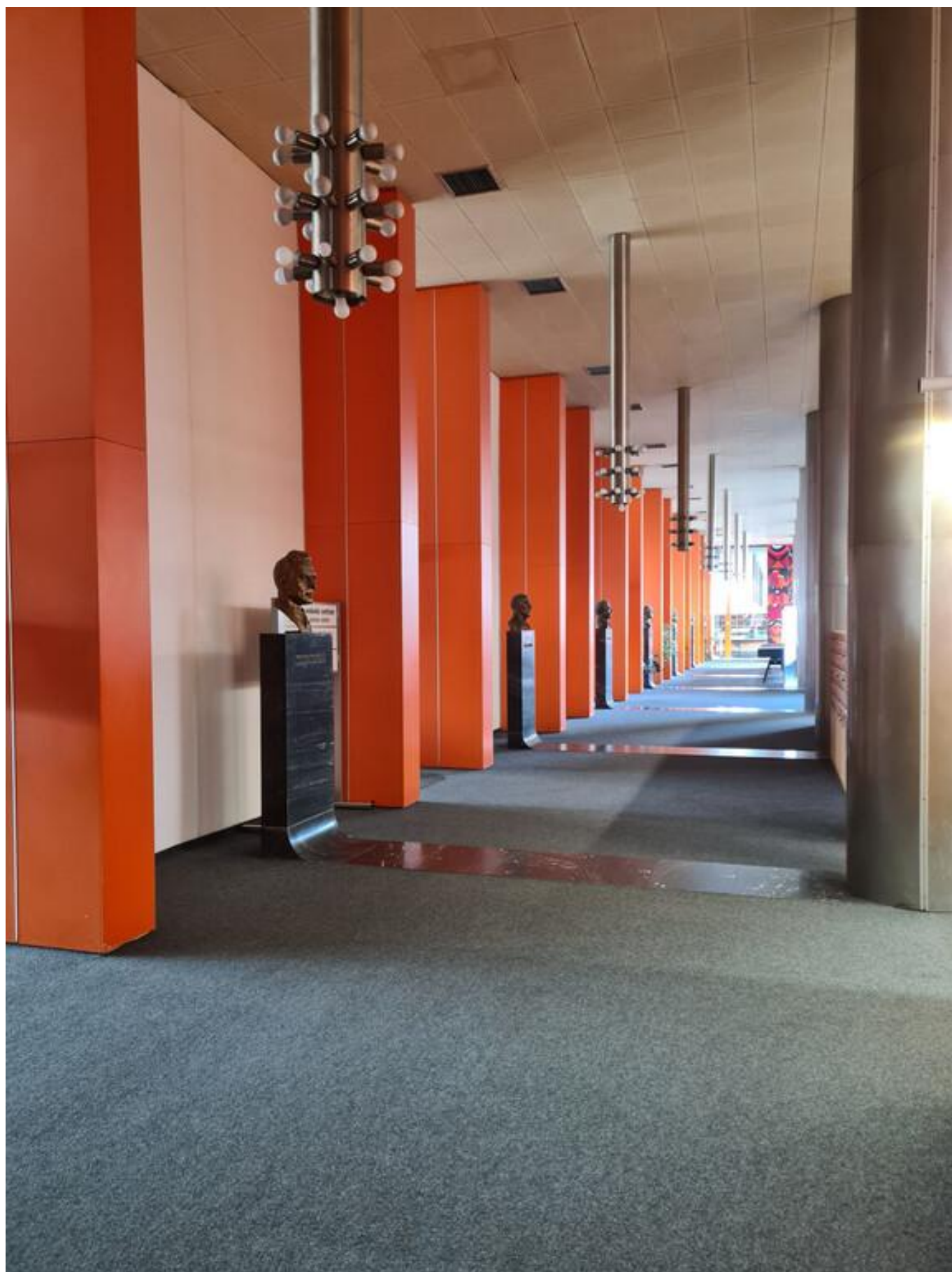
Slovenská národní knihovna

První navštívenou organizací byla [Slovenská národní knihovna](#) [12] (Slovenská národní knižnica) v Martině na Slovensku, a to z důvodu obdobného technického a personálního zázemí. Byly jsme seznámeny s vybavením přednáškových prostor, studoven, ale také s depozitáři, skladbou fondu a jeho fyzickým stavem.

[13]
Budova Slovenské národní knihovny (foto: Rebeka Zembjaková, Národní knihovna ČR)

[14]
Interiér (foto: Jitka Neoralová, Národní knihovna ČR)

[15]
Studovna (foto: Jitka Neoralová, Národní knihovna ČR)

Při exkurzi do depozitářů byla zvláštní pozornost věnována vazbám novin, které se stejně jako v ČR vážou po ročnících do tuhých desek. Ve Slovenské národní knihovně jsou noviny vázány volněji, aby svazky bylo možné otevřít do hřbetu, a nejsou ořezávány.

[16]

Ukázka historické listiny v depozitáři (foto: Jitka Neoralová, Národní knihovna ČR)

[17]
Vazba novin bez ořezu při zachování původních hran z výroby (foto: Jitka Neoralová, Národní knihovna ČR)

Zůstává tak zachován původní autentický formát bez ztrát na okrajích. Volnějši vazba umožňuje digitalizaci již svázaných ročníků bez nutnosti rozvazby. Také nám byly představeny laboratoře, jejich vybavení a odborná pracoviště [Konzervačního a digitalizačního centra ve Vrútkách](#). [18]

Slovenská národní knihovna organizuje vzdělávací programy v rámci akreditovaného vzdělávacího programu [Knížničné a informační služby](#) [19]. Součástí těchto programů jsou přednášky, semináře a exkurze na odborná pracoviště konzervace knihovních fondů a digitalizace. Vzdělávací programy jsou vytvářeny jak pro odbornou, tak pro širokou veřejnost a pozornost je věnována také dětským čtenářům.

Varšavská univerzita

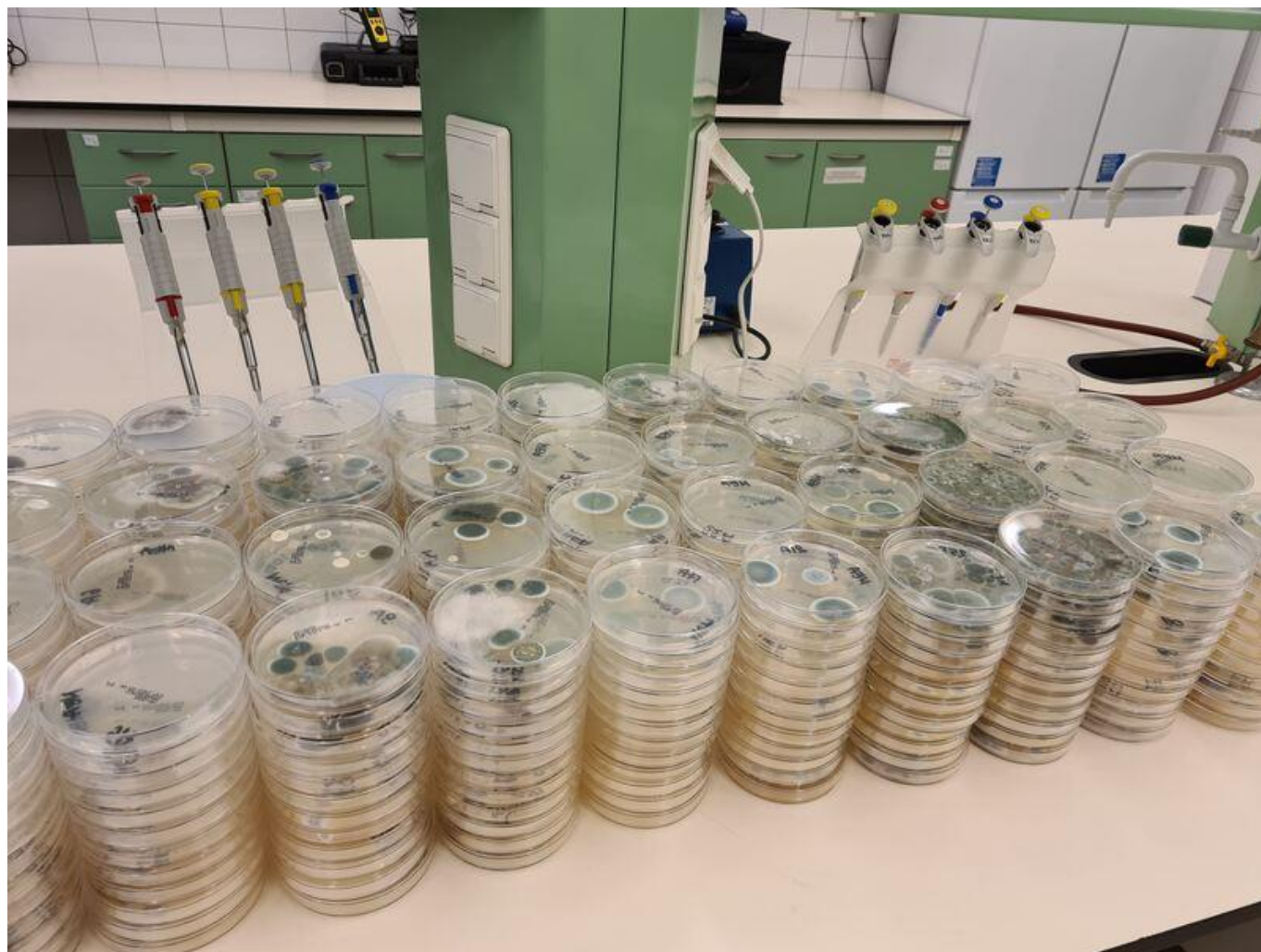
Druhou navštívenou institucí byla [Varšavská univerzita](#) [20] (Uniwersytet Warszawski) v Polsku, konkrétně [Mikrobiologický institut](#) [21] na [Fakultě biologie](#) [22]. S kolegyní Magdalenou Dyda jsme strávily příjemný čas diskuzemi nad vzdělávacími programy, ukázkami prezentací, prohlídkou mikrobiologické laboratoře.

[23]

Budova Fakulty biologie Varšavské univerzity (foto: Rebeka Zembjaková, Národní knihovna ČR)

[24]

Mikrobiologická laboratoř (foto: Jitka Neoralová, Národní knihovna ČR)

Také nám byly představeny ukázky několika prezentací pro pracovníky paměťových institucí v rámci školení [NIMOZ](#) [25] (Szkolenia Narodowego instytutu muzealnictwa i ochrony zbiorów). Mikrobiologický institut pořádá pravidelné online nebo fyzické kurzy mikrobiologického monitoringu v paměťových institucích a sanačních postupů včetně preventivní konzervace. Byly nám předvedeny postupy organizace přednášek, struktury workshopů, seminářů a jiných vzdělávacích akcí.

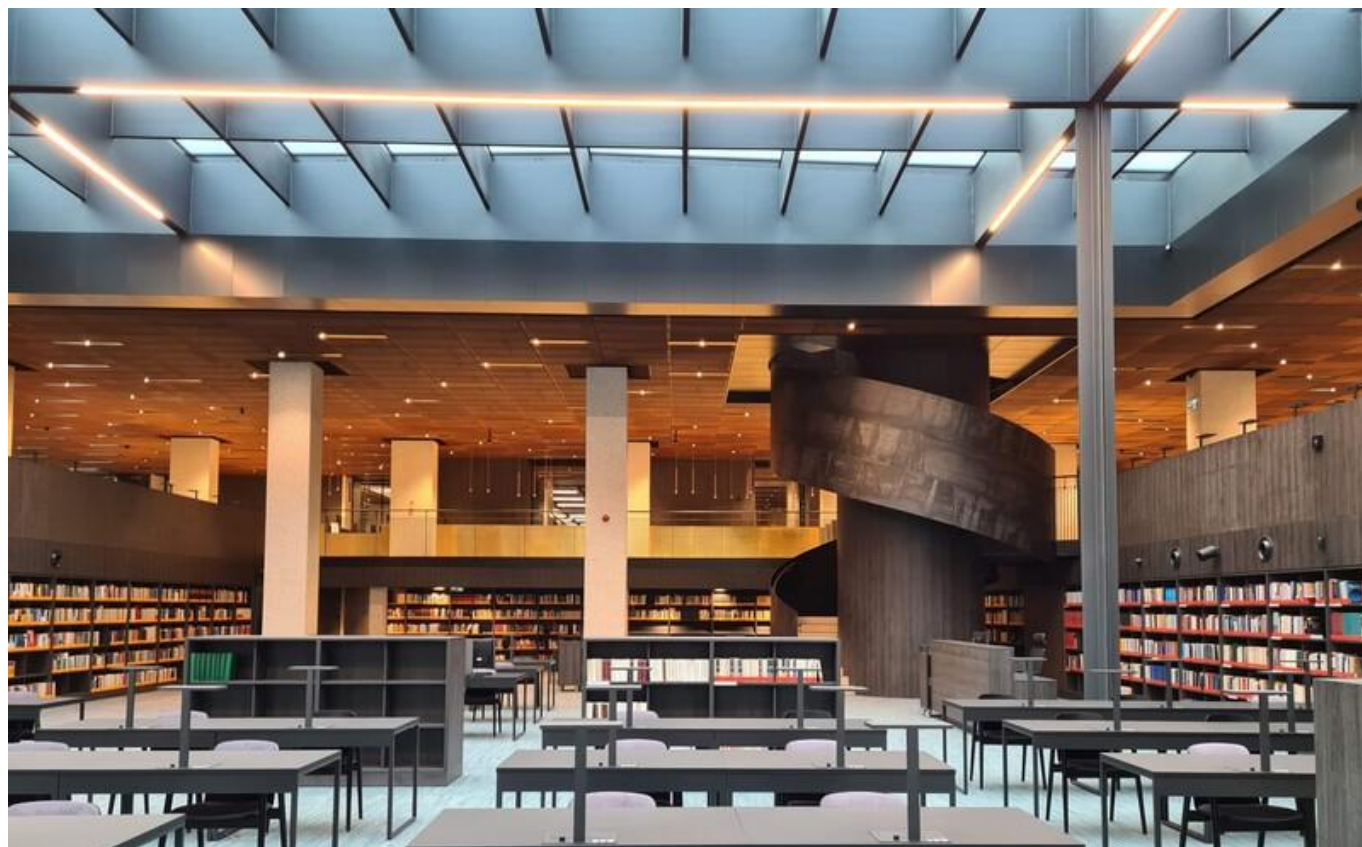
Na Varšavské univerzitě je uložena jedna z největších a nejstarších herbářových sbírek [Herbarium universitatis Varsoviensis](#) [26] (WABG). Obsahuje až šest tisíc položek. Během návštěvy nám byly prezentovány historické herbáře s ukázkou restaurátorských zásahů na knižní vazbě v tomto specifickém fondu. Celou návštěvu a stínování na pracovišti zaštiťoval profesor Łukasz Drewniak, se kterým jsme v rámci návštěvy projednali také možnosti navázání budoucí spolupráce, případně vytvoření evropského projektu.

[27]
Historický herbář (foto: Jitka Neoralová, Národní knihovna ČR)

Národní knihovna Polska

Na závěr jsme navštívili [Národní knihovnu Polska](#) [28] (Biblioteka Narodowa), se kterou univerzita na vzdělávacích programech úzce spolupracuje. S kolegy z laboratoří jsme diskutovali o přípravách prezentací pro odbornou veřejnost v oboru mikrobiologie. Následovala ukázka pracoviště mikrobiologické laboratoře, hromadného odkyselování a dezinfekce. Navštívili jsme také prostory pro veřejnost včetně studoven.

[29]

Studovna Národní knihovny Polska (foto: Jitka Neoralová, Národní knihovna ČR)

Akademie výtvarných umění ve Varšavě

Pobyt ve Varšavě jsme završili návštěvou výstavy studijního oboru restaurování v [Akademii výtvarných umění ve Varšavě](#) [30] (Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie).

Využití získaných poznatků v českém prostředí

Informace a zkušenosti kolegů ze zahraničí jsme zúročili na dvou workshopech, které byly pořádány v roce 2022 v rámci programu [VISK 2 - Mimoškolní vzdělávání knihovníků](#) [31] v oblasti ochrany knihovních fondů. Workshop Průzkum fyzického stavu knihovních fondů byl realizován 8. prosince 2022 a workshop Preventivní péče v knihovnách 15. prosince. Prezentace z workshopů najdete na portálu [Informace pro knihovny](#) [32].

Absolvování návštěv v uvedených organizacích umožnilo pracovním oddělení vývoje a výzkumných laboratoří Národní knihovny ČR navázat užší spolupráci se zahraničními odborníky, získat zkušenosti z odborných pracovišť v zahraničí v oblasti celoživotního vzdělávání knihovních pracovníků a zároveň z vlastní odbornosti v oblasti mikrobiologie a preventivní péče o knihovní fondy. Obsahově se kurzy Slovenské národní knihovny a Varšavské univerzity příliš neliší; lze však konstatovat, že slovenští kolegové v oblasti ochrany a preventivní péče o knihovní fondy upřednostňují praktické ukázky a odborné exkurze, zatímco polští kombinují workshopy v laboratoři s online a fyzickými semináři.

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1/navsteva-mikrobiologickych-laboratori>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1/navsteva-mikrobiologickych-laboratori>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/neoralova-jitka>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/zembjakova-rebeka>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2023-rocnik-32-cislo-1>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/trendy-v-knihovnach>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/oborove-vzdelavani>
- [7] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/ochrana-knihovniho-fondu>
- [8] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/polsko>
- [9] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/slovensko>
- [10] <https://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/sprava-a-ochrana-fondu>
- [11] <https://www.nkp.cz/o-knihovne/odborne-cinnosti/sprava-a-ochrana-fondu/oddeleni-vyvoje-a-vyzkumnych-laboratori-1/oddeleni-vyvoje-a-vyzkumnych-laboratori>
- [12] <https://snk.sk/sk>
- [13] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1029/neoralova1.jpg>
- [14] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1029/neoralova3.jpg>
- [15] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1029/neoralova2.jpg>
- [16] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1029/neoralova4.jpg>
- [17] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1029/neoralova5.jpg>
- [18] <https://www.snk.sk/sk/o-kniznici/o-nas/prenajom-a-vypozicky/budovy-a-majetok-snk/vrutky.html>
- [19] <https://www.snk.sk/sk/informacie-pre/kniznice-a-knihovnikov/knihovnicke-vzdelavanie/akreditovany-vzdelavaci-program.html>
- [20] <https://www.uw.edu.pl/>
- [21] <https://www.biol.uw.edu.pl/jednostki-naukowo-dydaktyczne/instytut-mikrobiologii/>
- [22] <https://www.biol.uw.edu.pl/>
- [23] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1029/neoralova6.jpg>
- [24] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1029/neoralova7.jpg>
- [25] <https://szkolenia.nimoz.pl/>
- [26] <http://www.ogrod.uw.edu.pl/kolekcje/zielnik>
- [27] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1029/neoralova8.jpg>
- [28] <https://www.bn.org.pl/>
- [29] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1029/neoralova9.jpg>
- [30] <https://asp.waw.pl/>
- [31] <https://visk.nkp.cz/visk-2>
- [32] <https://ipk.nkp.cz/akce/studijni-texty/prezentace-z-kurzu-zamerenych-na-ochranu-knihovnich-fondu>
- [33] https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/1029/erasmus_plus_logo_zmensene.png